

Samrådsredogörelse Detaljplan för del av kvarteret Brädstapeln i stadsdelen Kungsholmen, Dp 2009-04274

Innehåll

Sammanfattning	2
Bakgrund.....	4
Förslagets syfte och huvuddrag.....	4
Hur samrådet bedrivits.....	4
Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden.....	4
Allmänt om förslaget och utvecklingen	4
Arkitektur och gestaltning	5
Kulturmiljö	6
Olägenheter för grannar	8
Parker och grönområden	8
Gator och trafik	9
Teknisk försörjning.....	11
Hälsa och säkerhet	12
Miljö- och klimataspekter	12
Övriga frågor	13
Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande	14
Föreslagna förändringar.....	15
Inkomna synpunkter	16
Statliga och regionala myndigheter och förbund	16
Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar	19
Övriga remissinstanser	22
Sakägare enligt fastighetsförteckning	23
Övriga, ej sakägare	29

Stadsbyggnadskontoret

Fleminggatan 4
Box 8314
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 27 300
stadsbyggnadskontoret@stockholm.se
stockholm.se

Sammanfattning

Planen syftar till att möjliggöra en utveckling av den redan etablerade kontorsverksamheten i kvarteret samt att säkra den befintliga anläggningens kulturhistoriska värden. Ett vidare syfte är att stärka stadsdelens dragningskraft och urbana karaktär.

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 23 april 2009 att påbörja planarbetet med utveckling av Trygg-Hansas anläggning med ett nytt kontorshus i hörnet Fleminggatan-Scheelegatan i stadsdelen Kungsholmen.

Samråd om ett första planförslag hölls september till oktober 2010. Många kritiska synpunkter framfördes under samrådet och stadsbyggnadsnämnden fattade i september 2012 beslut om att ett nytt plansamråd skulle hållas.

Plansamråd för förslaget som behandlas i denna redogörelse pågick under perioden mellan 19 augusti och 29 september 2013.

Samrådsförslaget gav möjlighet till att uppföra en ny kontorsbyggnad i tretton våningar i kvarterets sydöstra hörn. Den nya byggnaden föreslogs inrymma publika verksamheter i bottenvåning och översta våning. Byggnaden hade i detta förslag formen av en lamell med en smal gavel mot Fleminggatan och långsidan mot Scheelegatan. Genomförandet av förslaget skulle medföra att befintlig paviljongbyggnad på platsen skulle behöva rivas. I planförslaget utökades byggrätten för de kvarvarande befintliga byggnaderna så att de blev planenliga. De försågs även med skyddsbestämmelser och rivningsförbud.

Under samrådet har 62 yttranden inkommit. Flertalet remissinstanser är negativa till planförslaget och framför synpunkter i sak, framför allt vad gäller att förslaget kan komma att skada riksintresset för kulturmiljövården och att den höga byggnaden kan bli ett prejudicerande fall för Kungsholmen. Man efterlyser en stadsbyggnadsstrategi för högre bebyggelse på Kungsholmen. Vidare är man positiv till att huvudbyggnadens kulturhistoriska värden säkerställs genom skyddsbestämmelser och rivningsförbud, men att konsekvenserna blir negativa för gården och anläggningen som helhet samt att en dagvattenstrategi efterlyses.

De flesta sakägare och övriga boende som framfört synpunkter menar att planförslaget innebär en negativ påverkan på en kulturhistorisk värdefull anläggning, att en höghusstrategi för Kungsholmen bör tas fram, att den höga byggnaden kommer att förändra skuggbilden i området till det sämre, att planförslaget tar en värdefull park i anspråk samt att omgivningspåverkan av buller, luftkvalitet och vindförhållanden till följd av en ny byggnad bör studeras vidare.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet har stadsbyggnadskontoret beslutat att inte ta förslaget med den utformning som föreslogs vidare till utställning.

2014 sålde dåvarande fastighetsägare Trygg-Hansa sin del av anläggningen till Areim AB och fastigheten Brädstapeln 15 uppgick i Brädstapeln 16 genom fastighetsbildning. De nu medverkande byggherrarna i detaljplaneprocessen är Areim AB som är ägare till fastigheten Brädstapeln 16 och Gamla Livförsäkringsaktiebolaget SEB Trygg Liv som är ägare till fastigheten Brädstapeln 13. Planområdets omfattning förblir oförändrat från samrådsskedet med fastigheter Brädstapeln 13 och 16 som utgör planområdet.

Under 2015 prövade stadsbyggnadskontoret vidare platsens utveckling i processen med parallella uppdrag med stöd av Sveriges Arkitekter. Utgångspunkten för uppdraget har varit att stärka platsens befintliga stadsmässiga och kulturhistoriska värden och att alla befintliga byggnader inom planområdet ska bevaras.

Stadsbyggnadskontoret föreslår att planförslaget bearbetas vidare till utställning utifrån riktlinjer för parallella uppdrag samt utifrån förslaget framtagen av Manuelle Gautrand Architecture, Paris, som bedömningsgruppen föreslog att gå vidare med i processen:

- Befintliga byggnader inom anläggningen bevaras och förses med skyddsbestämmelser och rivningsförbud
- Platsens kopplingar med Fleminggatan, Scheelegatan och strandparken stärks
- Bottenvåningar i befintliga byggnader kompletteras med publika verksamheter
- Befintliga tekniska anläggningar på taken tas bort
- En ny volym med uppbrutet taklandskap föreslås på tegelbyggnaden (s.k. skeppet) och på glasbyggnaden (s.k. muttrarna). Volymen föreslås vara högst två våningar mot Fleminggatan och öka i höjd i upp till fyra våningar mot Barnhusvikens öppna vattenrum
- Gården inom anläggningen huvudsakligen bevaras men dess utformning ses över i syftet att öka kopplingar med omgivningen i gatuplan
- Nya ytor för handel och kommersiella verksamheter i det befintliga garageplanet på plan -1 i anläggningen provas för närvarande i ett parallellt pågående bygglovsprocess. Entrén till det nedre planet föreslås placeras i den låga paviljongbyggnaden i hörnet Fleminggatan-Scheelegatan.

Trots föreslagna förändringar är syftet med detaljplanen oförändrat.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och vidare studeras i det fortsatta arbetet.

Bakgrund

Förslagets syfte och huvuddrag

Detaljplanen syftar till att möjliggöra en utveckling av den redan etablerade kontorsverksamheten i kvarteret samt att säkra den befintliga anläggningens kulturhistoriska värden. Ett vidare syfte är att stärka stadsdelens urbana karaktär genom att tillföra fler arbetsplatser och publika verksamheter.

Hur samrådet bedrivits

Plansamråd för aktuell detaljplan pågick under perioden mellan 19 augusti och 29 september 2013. Information om samrådet skickades ut enligt sändlista till remissinstanser och berörda sakägare enligt fastighetsförteckningen. Samrådsförslaget visades i Tekniska Nämndhuset, hos Kungsholmens stadsdelsförvaltning samt på stadsbyggnadskontorets hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Annons om samråd och samrådsmöte publicerades i lokaltidningen Mitt i Kungsholmen på tisdag den 20 augusti 2013. Samrådsmöte hölls 2013-09-04 i Tekniska Nämndhuset där ca 10 personer från allmänheten närvarade.

Ämnesvisa synpunkter och stadsbyggnadskontorets ställningstaganden

Nedan redovisas ämnesvis de synpunkter som inkom under samrådet. Stadsbyggnadskontorets kommentarer och ställningstagande redovisas i kursiv stil efter varje ämne.

Allmänt om förslaget och utvecklingen

Länsstyrelsen tror att förslaget kan förstärka Kungsholmens urbana karaktär genom att tillföra fler arbetsplatser och handel i detta centrala och kollektivtrafikhärla läge. Ett flertal sakägare och privatpersoner menar däremot att det inte behövs fler kontor eller restauranger i området.

Länsstyrelsen befarar att förslaget kan komma att skada riksintresset för kulturmiljövärden Stockholms innerstad med Djurgården och skriver att de kan komma att upphäva detaljplanen om den antas i nuvarande utformning.

Kulturnämnden konstaterar att de arkitektoniska, stadsbildsmässiga och urbana värden som förslaget skapar med råge uppväger de nackdelar en rivning medför och tillstyrker därför förslaget.

YIMBY är positiva till utvecklingen av den aktuella platsen och ser en möjlighet att förslaget kan levandegöra området.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Stadsbyggnadskontoret delar Länsstyrelsens och YIMBYs synpunkter om att platsen, med sitt centrala och kollektivtrafiknära läge, har en potential att bli en knutpunkt på Kungsholmen och att dess urbana karaktär kan stärkas. En högklassig arkitektonisk gestaltning som med ett utökat funktionsprogram ska bidra till platsens dragningskraft och attraktivitet har varit en av grundförutsättningarna i bearbetning av förslaget. Utgångspunkten för bearbetningsprocessen har varit att stärka platsens befintliga stadsmässiga och kulturhistoriska värden.

Förslaget har bearbetats vidare utifrån Länsstyrelsens synpunkter att förslaget kan komma att skada riksintresset. Länsstyrelsens samrådsyttrande med beskrivning om förslagets negativa påverkan på stadens siluett, stadsdelsnivå och kvartersnivå har använts i framtagandet av riktlinjer för parallella uppdrag som genomfördes under 2015. En av grundförutsättningarna i parallella skisser har varit att alla byggnader inom fastigheten ska bevaras med hänsyn till de höga arkitektoniska och kulturhistoriska värdena och för att inte förstöra anläggningens befintliga komposition. Kontoret anser också att varierande byggnadshöjder med uppbrutet taklandskap som avses prövas till utställning kommer att komplettera Stockholms varierande taklandskap på ett sådant sätt så att det nya tilläggets påverkan på stadens siluett kommer att minska väsentligt.

Arkitektur och gestaltning

Länsstyrelsen saknar argumentation för hur förslaget lever upp till intentionerna i Arkitektur Stockholm, att nya arkitektoniska tillägg i malmarnas stenstadskvarter endast kan tillåtas att bryta sig ur den rådande skalan under vissa förutsättningar. Dessa är: om de är projekt av stort allmänt intresse, har särskilt hög arkitektonisk kvalitet och relevans samt fokus på förbättrad helhetsverkan och omgivande stadsmiljö.

Närboende anser att flera av de illustrationer som redovisats är vilseledande eftersom glashusets höjd och volym inte kommer att upplevas som mindre än en ordinär byggnads. Man menar även att den föreslagna byggnadens glasfasad inte kommer att upplevas transparent med dess inredning, slutna utrymmen, solskyddsanordningar och fasadens spegeleffekter.

En sakägare menar att byggnadens höjd är väldigt avvikande jämfört med övrig bebyggelse, och att de är rädda för att den långa smala huskroppen kommer att upplevas som en kompakt vägg mot Scheelegatan.

Gamla Livförsäkrings AB SEB Trygg Liv önskar att rubricerad detaljplan i antagen form ska medge en påbyggnation av ytterligare två våningsplan på befintlig byggnad på Brädstapeln 13. Om så inte sker yrkar man på att hela fastigheten Brädstapeln 13 undantas från detaljplanen.

YIMBY menar att det är viktigt att byggnadens höjd bibehålls i den fortsatta processen, och om möjligt ser gärna att byggnaden ökas på med ytterligare några våningsplan.

En privatperson är positiv till den föreslagna byggnaden.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Ett högt hus som ett nytt element i anläggningens komposition och stadens siluett är inte längre aktuellt i det fortsatta planarbetet. Bevarande av anläggningens alla ursprungliga byggnader och komposition samt hög arkitektonisk kvalitet har varit en av grundförutsättningar för det bearbetade förslaget. Tydligare kopplingar med omgivande stadsmiljöer, att gården inom kvarteret görs mer tillgänglig samt planerad upprustning av delar av strandparken norr om anläggningen kommer att öka förslagets positiva påverkan utifrån allmänna intressen.

En volymökning om upp till två våningar inom SEB Trygg Livs del av anläggningen är aktuell för prövning i det bearbetade förslaget.

I och med den nya föreslagna inriktningen för bearbetningar efter samråd avstår kontoret från att kommentera synpunkter gällande samrådsförslagets påverkan på stadsmiljön eller hur det presenterats i planhandlingarna.

Kulturmiljö

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Länsstyrelsen och Kulturnämnden är positiva till att huvudbyggnadens kulturhistoriska värden säkerställs genom skyddsbestämmelser och rivningsförbud.

Länsstyrelsen anser dock att konsekvenserna blir negativa för parken och anläggningen som helhet. Skönhetsrådet avstyrker förslaget till detaljplanen med hänvisning till de separata byggnadskropparnas värde som omistliga delar i en medvetet gestaltad, tidstypisk anläggning av högsta arkitektoniska dignitet. Även Samfundet S:t Erik avstyrker planförslaget med hänvisning till det arkitektoniska värdet i de befintliga byggnaderna samt den föreslagna byggnadens påverkan på stadsbilden.

Flera sakägare och privatpersoner framför att den befintliga paviljongsbyggnaden inte bör rivas p.g.a. dess arkitektoniska kvalitet och höga kulturhistoriska värde som en viktig del i den blåklassade helhetsmiljön. Några sakägare anser att byggnaderna i kvarteret Brädstapeln bör bli byggnadsminnesförklarade.

Landskapsbild/ stadsbild

Länsstyrelsen befarar att den planerade bebyggelsen kan innebära en påtaglig skada på riksintresset för kulturmiljövården, *Stockholms*

innerstad med Djurgården genom sin påverkan på stadssiluetten. De anser att hur den nya byggnaden förhåller sig till siluetten och hur man undviker skada på riksintresset måste klargöras i den fortsatta planprocessen.

Länsstyrelsen liksom flera boende i brf Klamparen 9 efterlyser en stadsbyggnadsstrategi för högre bebyggelse på Kungsholmen. De fruktar att ett godkännande av en 13 våningar hög byggnad kan bli prejudicerande och öppnar upp för ytterligare höga byggnader i olämpliga lägen.

Det nya huset kommer att synas i stora delar av innerstaden på ett mycket dominerande sätt och med en helt ny skala. Flera privatpersoner föreslår att man istället bygger höghus utanför innerstaden.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret delar synpunkter som framförts, att anläggningen är en medvetet gestaltad helhet typisk för sin tid, med höga arkitektoniska värden. Alla befintliga byggnader inom anläggningen avses bevaras och förses med skyddsbestämmelser och rivningsförbud. Dock avses de tekniska utrymmen på taken på skeppet och muttrarna rivas. Kontoret bedömer att det bearbetade förslaget följer platsens komposition och förutsättningar och att dess påverkan på anläggningen som helhet och gården kommer att minska väsentligt.

Det är Länsstyrelsen och inte kommunen som har möjlighet att genom kulturminneslagen byggnadsminnesförklara sådana byggnader och anläggningar som genom sitt "kulturhistoriska värde är synnerligen märkliga eller som ingår i ett synnerligen märkligt bebyggelseområde".

Enligt framtagna volymstudier innebär föreslagen volymökning mellan två våningar mot Fleminggatan upp till fyra våningar mot strandsparkens och Barnhusvikens öppna stadsrum en påverkan på närmiljön som är rimlig i en storstadsmiljö. Siluettstudier visar att föreslagen höjdförändring och ett medvetet grepp med det brutna taklandskapet minskar planförslagets påverkan på stadens siluett påtagligt. Planbeskrivningen ska förtydligas med hur byggnaden förhåller sig till stadssiluetten och påverkar riksintresset enligt den analyskonsekvensbeskrivningen som kommer att tas fram i det fortsatta arbetet. Också planförslagets påverkan på stadsdelsnivå och kvartersnivå kommer att behandlas i konsekvensbeskrivningen.

I och med den nya föreslagna inriktningen med en påbyggnad väljer kontoret att inte kommentera synpunkter gällande höghusstrategi eller att projektet kan bli prejudicerande och öppna upp för ytterligare höga byggnader i lägen som inte anses vara lämpliga.

Olägenheter för grannar

Synpunkter har inkommit om att huset kommer att skugga omgivande byggnader. Närboende anser att de redovisade solstudierna i planbeskrivningen är ofullständiga och menar att fler bostäder i fastigheten Klamparen 9 kommer att skuggas under en större del av året än vad solstudierna visar. Flera sakägare anser även att solreflexer samt belysning från kontorshuset kommer leda till oönskade ljusstörningar i lägenheter i omgivande fastigheter.

Några sakägare och närboende uttrycker oro för olägenheter såsom buller, damm, trafikstörningar mm kommer att påverka dem under byggtiden.

En bostadsrättsförening samt några boende hävdar att den föreslagna förändringen kommer att ha en kraftig menlig inverkan på värdet av deras fastighet/lägenhet.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

När det gäller solstudier så är det beklagligt att de som redovisades i planhandlingarna inte var korrekta. Solstudierna kompletterades två gånger under samrådstiden. Solförhållanden inom kvarteret och den studerade påbyggnadens påverkan på näromgivningen har studerats vidare under bearbetningsprocessen. Eftersom den nya inriktningen för förslaget bygger på platsens ursprungliga komposition blir skuggpåverkan på näromgivningen måttlig jämfört med dagens ljusförhållanden. Planhandlingarna kommer att revideras med nya aktuella solstudier.

Som bosatt i en stad måste man räkna med att staden alltid kommer att förändras, vilket är en naturlig utveckling av staden. I samband med stadens utveckling kommer det att förekomma vissa störningar kopplade till byggnationer. Vidare har miljöförvaltningen ett ansvar att bevaka att gällande riktlinjer följs.

Som ett led i den representativa demokratin har politikerna i stadsbyggnadsnämnden beslutat att pröva möjlighet för uppförande av en ny byggnad på denna plats och en ny inriktning för platsens utveckling föreslås efter samråd. Värdeminskning på intilliggande fastigheter regleras inte inom ramen för detaljplan och berörs inte i planhandlingarna.

Parker och grönområden

Många privatpersoner är kritiska till att en del av grönskan i parken försvinner. Några påpekar att området upplevs som en oas i stadsmiljön. Flera yttranden framför att den gröna gården är viktig för bebyggelsens helhet.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att detta planförslag är bättre än det föregående då det behåller större delen av gården, och de är positiva till att planen reglerar att minst halva översta våningen ska

utgöras av handel och därmed görs tillgänglig för allmänheten, men de är kritiska till flera av planförslagets konsekvenser framför allt avseende gårdens minskade grönytor och ökade skuggning.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Gården inom kvarteret avses bibehållas i sin helhet och ses över i syftet att öka kopplingar med stadens miljöer i gatuplan. Eftersom den nya inriktningen för förslaget bygger på platsens ursprungliga komposition blir skuggpåverkan på gårdsparken inom kvarteren måttlig jämfört med dagens ljusförhållanden. Planhandlingarna kommer att revideras med nya solstudier.

Vidare menar stadsbyggnadskontoret att gården är belägen på privatägd kvartersmark och är idag inte säkrad för allmänhetens tillgänglighet till den.

Däremot finns det idag en publik verksamhet i den befintliga restaurangen som är beroende av att kvartersmarken är tillgänglig för att allmänheten ska kunna ta sig till restaurangen. Allmänhetens tillgänglighet till fastigheten kommer att öka med föreliggande planförslag då den möjliggör fler publika verksamheter inom fastigheten.

Gator och trafik

Biltrafik

Flera sakägare och privatpersoner uttrycker en oro för att trafikflödet i området kommer att öka med det ökade antalet kontorsarbetsplatser.

Gång- och cykeltrafik

Sakägare menar att utbyggnaden leder till försämrad sikt vid korsningen Fleminggatan/Scheelegatan, vilket gör att gång- och cykeltrafikanter säkert försämras.

Trafikkontoret är positiva till att gården tillgängliggörs från omgivande gator men anser att allmänhetens tillgång till park- och gårdsytorna inom fastigheten bör säkerställas i planbestämmelserna. De är kritiska till trapplösningen längs med Scheelegatan och menar att konsekvenserna av minskad gatubredd på Scheelegatan måste utredas vidare.

Kollektivtrafik

Trafikförvaltningen konstaterar att Fleminggatan intill planområdet trafikeras med stombusslinjer och understryker vikten av att framkomligheten för kollektivtrafik inte försämras med det nu föreliggande planförslaget.

Parkering

Gamla Livförsäkrings AB SEB Trygg Liv framför att det antal bilparkeringsplatser som tillförsäkras Fastigheten Brädstapeln 13 ska kvarstå oförändrade i den nya detaljplanen. Även deras hyresgäster ska ha möjlighet att parkera sina cyklar i närheten av Fleminggatan för nära tillgång till entréer i samma omfattning som idag.

En privatperson undrar hur parkeringsfrågan ska lösas, då det redan är stora problem på Kungsholmen.

Tillgänglighet

Trafikkontoret konstaterar att det för personer med nedsatt orienteringsförmåga kan vara svårt att hitta entéerna till de publika lokalerna via baksidan och efterfrågar också uppgifter om tillgänglighet och rampens lutning. Även exploateringskontoret förordar att verksamheter i bottenvåningen har entréer direkt mot gatan.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Planområdets centrala och kollektivtrafikhäna läge gör att anställda i kvarteret har möjlighet att åka kollektivt eller cykelpendla till arbetet. De nya trafikflöden som kan uppstå i samband med att antalet nya kontorslokaler utökas kan godkännas i en storstadsmiljö.

I den föreslagna bearbetningen av förslaget kommer inga nya byggnader placeras på gården och därmed blir sikten vid korsningen Fleminggatan-Scheelegatan oförändrad.

Gården är belägen på privatägd kartersmark och är idag inte säkrad för allmänhetens tillgänglighet till den.

Trapplösningen längs med Scheelegatan och dess minskade gatubredd är inte längre aktuella i det fortsatta planarbetet.

Framkomligheten för kollektivtrafik förblir likadan som i dagsläget med det nu föreliggande planförslaget.

När det gäller parkering är det en fråga som ska regleras i avtal mellan fastighetsägarna för Brädstapeln 13 och 16. All parkering ska ske inom kartersmark. Befintliga garagevåningar i kvarteret har kapacitet att inrymma både bil- och cykelparkeringsplatser för anställda. Gårdens utformning ska inte påverkas negativt av eventuella tillkommande cykelparkeringsplatser. Planhandlingarna kommer att kompletteras med parkeringstal för cykel.

Målsättning i detaljplanearbetet är att tillkommande entréer i bottenvåningen ska vara tillgängliga för personer med rörelsehinder och för personer med nedsatt orienteringsförmåga.

Teknisk försörjning

Vattenförsörjning, spillvatten, ledningar
AB Fortum Värme, Stockholm Vatten och TeliaSonera Skanova Access AB kommer med synpunkter av teknisk art angående ledningar, servitut och nyttjanderätt.

Dagvatten

Länsstyrelsen och Miljö- och hälsoskyddsnämnden efterfrågar en dagvattenutredning som visar på vilka dagvattenmängder som parkens fördröjningsmagasin behöver dimensioneras för och där man också tar höjd för klimatförändringar samt en tydligare och mer konsekvent beskrivning av dagvattenhanteringen i planhandlingarna. Stockholm Vatten framför att det är viktigt att markhöjder och grönytor planeras så att man i första hand kan ta hand om dagvattnet inom fastigheten. I andra hand ska fördröjning av dagvattnet ske inom fastigheten.

Energiförsörjning

Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att plankartan bör kompletteras med planbestämmelser som reglerar utformningen av den nya byggnadens tak, så att det lämpar sig för installation av solceller eller solfångare. Solceller eller solfångare menar man bör även vara tillåtet på befintliga byggnader.

Räddningstjänst

Storstockholms Brandförsvär framför att bränder i höga byggnader kan bli mycket problematiska för räddningstjänsten att hantera. Vid planeringen av området behöver hänsyn tas till tillgänglighet och framkomlighet för brandförsvärets räddningsfordon, dels för planerad ny byggnad och dels för befintlig bebyggelse. Det behövs också speciella åtgärder för att förhindra brandspridning inom och mellan byggnader.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

Kontoret noterar ledningsägarnas skrivningar om ledningar, servitut och nyttjanderätt. Om det blir aktuellt kompletteras planbeskrivningen avseende de frågorna.

En dagvattenutredning kommer att tas fram i det fortsatta planarbetet.

Stadsbyggnadskontoret ställer sig i största allmänhet positivt till miljövänliga energikällor. Det brutna taklandskapet i det bearbetade förslaget har studerats i första hand utifrån förslagets påverkan på stadens siluett. En del lutande taktor skulle troligtvis

kunna användas för återvinning av solenergi, dock är placering av solfångare/-celler inte aktuellt i det nya förslaget.

Kontoret noterar räddningstjänstens skrivning om brandsäkerhetsfrågor som kommer att uppmärksammas i planbeskrivningen.

Hälsa och säkerhet

Buller och vibrationer

Närboende anser att det saknas studier för bullernivån på Fleminggatan/ Scheelegatan vid ett ökat trafikflöde till den nya fastigheten. En privatperson uttrycker oro för att ljudet kommer att studs mot den nya byggnadens fasad med ökade bullernivåer i befintliga bostäder som följd.

Risk

Brandförsvaret konstaterar att ingen av de omgivande gatorna är utpekade som primär transportled för farligt gods.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

En bullerutredning kommer att tas fram i det fortsatta planarbetet. Stadsbyggnadskontorets bedömning är att den trafikstring som den nya kontorsbyggnaden genererar är en mindre ökning sett till de omgivande gatornas trafikflöden.

Miljö- och klimataspekter

Behovsbedömning

Länsstyrelsen delar stadsbyggnadskontorets bedömning att förslaget inte innebär betydande miljöpåverkan och att någon miljöbedömning därför inte behöver göras.

Luftkvalitet

Sakägare anser att den förändrade gatubilden samt den ökade trafik som 400 nya kontorsplatser leder till kommer att försämra luftkvaliteten.

En person framför även att man vill stoppa detaljplanearbetet p.g.a. att stadsbyggnadskontoret inte följer svensk lagstiftning såsom PBL, miljöbalken och EUs luftdirektiv vilket är ett lagligt krav på handläggningen

Vindpåverkan

Flera sakägare och privatpersoner påpekar att en byggnad med föreslagen höjd bidrar till att det skapas vindturbulens på marknivån kring byggnaden och man anser att den vindstudie som tagits fram är för generell och behöver fördjupas ytterligare.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

I och med den nya föreslagna inriktningen med en påbyggnad som inte förtätar gaturummet blir synpunkterna ovan gällande luftkvalitet och vindpåverkan inte aktuella. Kontoret vill framföra att i den utredning om luftkvalitet som har gjorts av Stockholms och Uppsala läns luftvårdsförbund bedöms att den i samrådsförslaget föreslagna byggnaden inte skulle påverka halten av luftföroreningar på Fleminggatan. På Scheelegatan kommer halterna av luftföroreningar att öka, men de bedöms inte överskrida miljökvalitetsnormerna.

Stadsbyggnadskontoret gör bedömningen att det nya förslaget inte kommer att ställa krav på att en ny vindstudie behöver tas fram.

Övriga frågor**Servitut och gemensamhetsanläggning**

Gamla Livförsäkrings AB SEB Trygg Liv framför att befintliga servitut och gemensamhetsanläggningar inom planområdet inte får påverkas som en följd av planförslaget. Gällande nya servitut så accepterar de inga kostnader för upprättande av sådant.

Synpunkt kommersiella- och allmänna intressen

Flera sakägare och privatpersoner vänder sig emot att byggnationen endast sker i ett kommersiellt syfte, och då Trygg Hansa lagt ut fastigheten till försäljning anser de att de har kortsiktiga ekonomiska vinstintressen som motiv.

Några sakägare anser att planarbetet bör avbrytas omedelbart eftersom fastighetsägaren har gått ut med försäljning av den aktuella fastigheten och menar att det måste innebära att Trygg Hansa fått försäkringar från ansvariga tjänstemän och/eller politiker om att det aktuella planförslaget kommer att kunna genomföras.

Flera sakägare och privatpersoner uttrycker en oro för att de planerade restaurangerna i byggnaden kan innebära en risk för överetablering i området.

Synpunkter på plankartan

Gamla Livförsäkrings AB SEB Trygg Liv saknar förklaringar till två områden på plankartan som saknar beteckning. De konstaterar också att det inte finns någon förklaring till vad fl innebär.

Stadsbyggnadskontorets ställningstagande

I och med att Gamla Livförsäkrings AB SEB Trygg Liv deltar nu i planarbetet ska behovet av servitut och gemensamhetsanläggningar utredas under planarbetet och regleras av berörda parter i avtal.

Planprocessen för aktuellt planförslag genomförs enligt Plan- och bygglagen. Det är först när planen vunnit laga kraft som en

försäkran om ett eventuellt genomförande kan ske. Vem som är fastighetsägare prövas inte planprocessen, utan det är bl a stadsbilden och ändamålet för verksamheten som prövas och avvägningar görs utifrån de aspekterna.

Detaljplanen föreskriver handel i delar av bottenvåningen och översta våningen i samrådsförslaget från 2013. Det innebär att detaljplanen möjliggör restauranger, men det kan också vara t ex butiker, bank, fastighetsförmedling eller frisör. Det bearbetade förslaget avses innehålla publika verksamheter i bottenvåningen vilket, enligt kontorets bedömning, kommer att stärka platsens roll som en ny knutpunkt i ett läge på Kungsholmen där många människoflöden sker redan idag.

Den idag gällande detaljplanen föreskriver kontor och butiker för fastigheten. Nya ytor för handel och kommersiella verksamheter i det befintliga garageplanet på plan -1 i anläggningen prövas för närvarande i en parallellt pågående bygglovsprocess.

I och med att plankartan kommer att ändras efter bearbetningen lämnar kontoret inga kommentarer på synpunkter på plankartan. Att förklaringen till f₁ saknades var ett fel som rättades till under samrådstiden och meddelande om att en ny plankarta fanns tillgänglig via stadens web skickades ut.

Stadsbyggnadskontorets sammanvägda ställningstagande

Från de inkomna synpunkterna har intressekonflikter mellan anläggningens höga kulturhistoriska värden och den föreslagna byggnadens placering och höjd kunnat identifieras. Enligt framförda synpunkter kan förslaget komma att skada riksintresset för kultur- miljövärden och den höga byggnaden kan bli ett prejudicerande fall för Kungsholmen varför en höghusstrategi efterlyses.

Genomförande av planen med rivning av paviljongen, minskad och omgestaltad park samt den höga lamellens påverkan på stadsbilden skulle innebära att stora stadsbildsmässiga, arkitektoniska och kulturhistoriska värden förloras. Planens genomförande kommer att innebära negativa konsekvenser för gården, anläggningen och näromgivningen i form av bl a skugg- påverkan och vindförhållanden. Man är däremot positiv till att huvudbyggnadens kulturhistoriska värden säkerställs genom skyddsbestämmelser och rivningsförbud.

Med anledning av de synpunkter som framförts under samrådet har stadsbyggnadskontoret beslutat att inte ta förslaget med den utformning som föreslogs vidare till utställning.

Under 2015 prövade stadsbyggnadskontoret vidare platsens utveckling i processen med parallella uppdrag med stöd av Sveriges Arkitekter och dåvarande stadsarkitekt. Syftet med parallella uppdrag har varit att ta fram ett nytt helhetskoncept för platsen som

kan stärka en knutpunkt på Kungsholmen genom att förbättra dess kopplingar med omgivningen och genom att pröva hur ökad densitet kan tillskapas genom addering av nya volymer på befintliga byggnader. Utgångspunkten för uppdraget har varit att stärka platsens befintliga stadsmässiga och kulturhistoriska värden och att alla befintliga byggnader inom planområdet ska bevaras. En högklassig arkitektonisk gestaltning som med ett utökat funktionsprogram ska bidra till platsens dragningskraft och attraktivitet har varit en av grundförutsättningarna i uppdraget.

Föreslagna förändringar

Stadsbyggnadskontoret föreslår att planförslaget bearbetas vidare till utställning utifrån riktlinjer för parallella uppdrag samt utifrån förslaget framtagen av Manuelle Gautrand Architecture, Paris.

- Befintliga byggnader inom anläggningen bevaras och förses med skyddsbestämmelser och rivningsförbud
- Platsens kopplingar med Fleminggatan, Scheelegatan och strandparken stärks
- Bottenvåningar i befintliga byggnader kompletteras med publika verksamheter
- Befintliga tekniska anläggningar på taken tas bort
- En ny volym med uppbrutet taklandskap föreslås på tegelbyggnaden (s.k. skeppet) och på glasbyggnaden (s.k. muttrarna). Volymen föreslås vara högst två våningar mot Fleminggatan och öka i höjd i upp till fyra våningar mot Barnhusvikens öppna vattenrum
- Gården inom anläggningen huvudsakligen bevaras men dess utformning ses över i syftet att öka kopplingar med omgivningen i gatuplan
- Nya ytor för handel och kommersiella verksamheter i det befintliga garageplanet på plan -1 i anläggningen prövas för närvarande i ett parallellt pågående bygglovsprocess. Entrén till det nedre planet föreslås placeras i den låga paviljongbyggnaden i hörnet Fleminggatan-Scheelegatan.

I den fortsatta planprocessen uppdateras planhandlingarna utifrån det bearbetade förslaget enligt följande:

- Planbeskrivning och plankarta uppdateras
- Kulturhistorisk analys och beskrivning av det nya förslagets konsekvenser för kulturmiljön (stadens siluett, stadsdelsnivå och kvartersnivå) tas fram
- Nytt kvalitets- och gestaltningsprogram tas fram
- Dagvattenutredning och bullerutredning tas fram

- Solstudier revideras och redovisas i planbeskrivning
- Tidigare framtagna utredningar uppdateras vid behov
- Planförslaget omfattar endast kvartersmark. Hur kvarteret kan anslutas bättre till omgivningen kommer att studeras i det fortsatta arbetet och åtgärder på allmän mark gränsande med planområdet (Scheelegatan, Fleminggatan, strandparken) kan bli aktuella. Eventuella åtgärder säkras med erforderliga avtal och redovisas i planhandlingarna.

Trots föreslagna förändringar är syftet med detaljplanen oförändrat.

Kontorets sammanfattande bedömning är att de inkomna synpunkterna kan hanteras och vidare studeras i det fortsatta arbetet.

Inkomna synpunkter

Statliga och regionala myndigheter och förbund

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen att de befarar att den planerade byggnaden blir olämplig med hänsyn till riksintresset för kulturmiljövården, *Stockholms innerstad med Djurgården* (nedan endast kallat riksintresset). Påverkan på siluetten kan innebära påtaglig skada på riksintresset. Om planen antas med nuvarande utformning kan därför Länsstyrelsen komma att pröva kommunens beslut och upphäva detaljplanen med stöd av 12 kap. 3 § ÄPBL.

Länsstyrelsen anser att det är positivt att stärka Kungsholmens urbana karaktär genom att tillföra fler arbetsplatser och handel i detta centrala och kollektivtrafikhärläge.

De konstaterar att i riksintresset har försäkringsbolagens huvudkontor särskilt pekats ut som en del av sjöfarts- handels- och industristaden. Kvarteret Brädstapeln ingår i en enklav av bebyggelse från 1960-80-tal av högt samhällshistoriskt och arkitektoniskt värde som i Riksantikvarieämbetets underlagsmaterial formuleras som *uttryck för det moderna välfärdssamhället och dess stadsbyggande* och utgör en tydlig årsring.

Planförslagets ambitioner att säkerställa huvudbyggnadens kulturhistoriska värden genom skyddsbestämmelser och rivningsförbud är mycket bra. För parken och för anläggningen som helhet bedömer Länsstyrelsen däremot att konsekvenserna blir negativa. Denna bedömning gäller även förslagets konsekvenser på omgivande stadsmiljö och på riksintresset.

Konsekvenserna kan beskrivas på tre olika nivåer.

1. Påverkan på stadens siluett. Stockholms siluett är utpekad som en del av riksintresset. Länsstyrelsen befarar att den 13

våningar höga byggnaden innebär påtaglig skada på riksintresset. Beroende på om gaveln eller långsidan hamnar i blickfånget blir byggnaden mer eller mindre synlig och påträngande. I de fall där långsidan framträder innebär det en påtaglig förändring av siluetten. Det gäller bland annat vyer från S:t Eriksbron, Kungsbron och Monteliusvägen. I det senare fallet kommer byggnaden även att inkräkta på rymden kring Stadshuset. Från vissa punkter vid Söder Mälarstrand och Klara sjö kommer byggnaden att placera sig nära rådhusets torn. Därigenom bryter den mot den rådande stadssiluet som kännetecknas av att i stort sett endast kyrktorn och offentliga byggnader har högre höjd och som pekas ut som ett av riksintressets särdrag. Hur den nya byggnaden förhåller sig till siluetten och hur man undviker påtaglig skada på riksintresset måste klargöras i den fortsatta planprocessen.

2. Påverkan på stadsdelsnivå. Den nya byggnaden kommer att dominera omgivningen genom sin höjd och avvikande gestaltning. Enligt intentionerna i det ännu inte antagna tillägget till Stockholms översiktsplan, Arkitektur Stockholm, kan nya arkitektoniska tillägg i malmarnas stenstadskvarter endast tillåtas att bryta sig ur den rådande skalan under speciella förutsättningar. Dessa förutsättningar är: projekt av stort allmänt intresse, särskilt hög arkitektonisk kvalitet och relevans samt fokus på förbättrad helhetsverkan och omgivande stadsmiljö. Länsstyrelsen saknar här en tydlig argumentering för att projektet lever upp till dessa intentioner.
3. Påverkan på kvartersnivå. Planförslaget försvagar anläggningens autenticitet samt dess samhälls- och arkitekturhistoriska värden. Parkens gröna rumslighet byts ut mot en öppen torgbildning som domineras av hårdgjorda ytor.

Det finns en risk för att projekt av detta slag blir prejudicerande och öppnar upp för ytterligare höga byggnader i olämpliga lägen. En sådan utveckling kan innebära en påtaglig och irreversibel skada på riksintresset. Länsstyrelsen efterlyser en övergripande stadsbyggnadsstrategi och ett planeringsunderlag som definierar var, och på vilket sätt, det är möjligt att överväga hög bebyggelse i denna del av Kungsholmen.

När det gäller strandskydd bedömer Länsstyrelsen att det föreligger särskilda skäl att upphäva strandskyddet inom planområdet och att en särskild begäran om strandskyddsupphävande ska lämnas in till Länsstyrelsen. Detaljplanen bör inte antas förrän Länsstyrelsens beslut om att upphäva strandskyddet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen skriver vidare att planförslaget innebär att kvarterets grönytor minskar i omfattning och att dagvattenmängderna kommer att öka, och de anser därför att en dagvattenutredning bör tas fram

som visar på vilka dagvattenmängder som parkens fördröjningsmagasin behöver dimensioneras för. Utredningen bör även ta höjd för klimatförändringar med ökande regnmängder.

Länsstyrelsen skriver också att enligt Luftfartsförordningen SFS2010:770 ska en flyghinderanmälan göras för byggnad som är högre än 45 meter.

Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att detaljplanens genomförande inte kan förväntas medföra betydande miljöpåverkan.

Storstockholms lokaltrafik (SL)

Trafikförvaltningen (tidigare SL) framför i yttrande att på Fleminggatan i direkt anslutning till planområdet trafikerar busstrafik, bl.a. stomlinje 1. Denna pekas också ut i stomnässtrategin som arbetats fram gemensamt med Stockholms stads framkomlighetsstrategi och planeras för antagande i Trafiknämnden hösten 2013. Trafikförvaltningen vill understryka betydelsen av en god framkomlighet för kollektivtrafiken i allmänhet, men stomlinjerna i synnerhet för att säkerställa kollektivtrafikens attraktivitet relativt bilen. Trafikförvaltningen utgår från att framkomligheten inte försämras med det nu föreliggande planförslaget. Om förändringar planeras av det nu gällande hållplatsläget vill Trafikförvaltningen delta i utformningsdiskussionerna.

Storstockholms Brandförsvär

Storstockholms Brandförsvär (SSBF) framför att en 13 våningar hög byggnad ställer särskilda krav på trygga utrymningsvägar och speciella åtgärder för att förhindra brandspridning och underlätta räddningsinsats.

Avseende hantering av olycksrisker framför det att då en ny byggnad planeras för att uppföras ovanpå ett garage observeras att brandcellsindelningen utförs så att rökutveckling i garaget inte kan spridas till ovanförliggande byggnad. Om byggnaden utförs med Tr2 trapphus får dessa inte ha förbindelse med källare och eventuella hissar/hisschakt bör utformas så att rökspridning förhindras.

SSBF konstaterar att ingen av de omgivande gatorna är markerade som primär transportled för farligt gods.

När det gäller möjlighet till trygg utrymning och underlätta en räddningsinsats krävs att byggnaden förses med minst två trapphus. För att möjliggöra en snabb räddningsinsats förutsätts att byggnaden förses med bl.a. stigarledningar för släckvatten, system för brandgasventilation, räddningshissar enl. SS-EN 81-72, Firefighters lifts. Där framgår hur hissar och trapphus bör placeras, och att räddningshissen bör förses med reservkraft.

Vid planeringen av området behöver hänsyn tas till tillgänglighet och framkomlighet för brandförsvarets räddningsfordon, dels för planerad ny byggnad och dels för befintlig bebyggelse.

Vid utformning av gården kan åtkomlighet och plats för uppställning av räddningstjänstens höjdfordon behöva tillgodoses om räddningstjänstens utrustning är en förutsättning för utrymning av befintliga byggnader.

Kommunala nämnder, bolag och förvaltningar

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Då stadsdelsnämnden hade det ursprungliga planförslaget på remiss var både stadsdelsförvaltningen och nämnden mycket kritiska och stadsdelsnämnden avstyrkte enhälligt förslaget.

Stadsdelsnämnden anser att det föreliggande planförslaget är bättre än föregående förslag, då man i det nya förslaget behåller en betydligt större del av parken. Förslaget har vissa förtjänster vad gäller parken jämfört med nuläget. T.ex. att man ”öppnar upp” mot atriumet jämfört med idag, med grönskande terrasser och ny trappa samt nyplantering av träd runt atriumet. Stadsdelsnämnden har dock ett litet förbehåll om att träden kan komma att skugga ljusinsläppet för atriumet, vilket är viktigt att tänka på vid val av träd. Det är också positivt att trottoaren mot Scheelegatan breddas i förslaget.

Vidare är stadsdelsnämnden positiv till att planen reglerar att minst 50 % av översta våningen ska utgöras av handel och restaurangverksamhet och därmed vara tillgänglig för allmänheten. Stadsdelsnämnden skulle också gärna se att en del av översta våningen görs tillgänglig för allmänheten utan konsumtionstvång, t.ex. i form av ett ”grönskande tak” med allmänna sittplatser. På så sätt skulle byggnaden bli ett tillskott till närboende och kompensera en del av den grönyta och den sol som försvinner från gården i och med planförslaget.

Stadsdelsnämnden är emellertid fortfarande kritisk till flera av planförslagets konsekvenser, bl. a att det mesta av gräsytorerna på gården är utbytta mot hårdgjort material.

I *Arkitektur Stockholm*, ett tematiskt tillägg till översiktsplanen, fastslås tre strategier för bättre arkitektonisk kvalitet vid förtätning i befintlig stadsmiljö. En av dessa är att vid ökad byggnadsvolym och höjd särskilt beakta dagsljuskvaliteter kring byggnaden och säkerställa att tillräckligt mycket dagsljus når gaturum och stadsliv. Stadsdelsnämnden kan konstatera att den nya byggnaden har stor skuggeffekt på gården och bebyggelsen i väster och norr under förmiddagen samt kring lunchtid, och att påverkan på omgivande byggnader mot öster är stor under eftermiddagen.

Enligt stadsdelsnämndens mening är Trygg Hansa-gården ett mycket bra exempel på en väl utformad och funktionell fickpark och även om det föreliggande förslaget bevarar parken i högre

utsträckning än det förra detaljplaneförslaget anser förvaltningen att det innebär en betydlig försämring av parken jämfört med i dag. Förutom att gräsytor ersätts med hårdgjord yta så innebär den föreslagna nya byggnaden att parken till stora delar kommer att ligga i skugga, vilket gör den betydligt mindre attraktiv som park. Stadsdelsnämnden har också svårt att se hur den nya gården blir ett tillskott för närboende barn jämfört med hur gården/parken är utformad idag.

I *Arkitektur Stockholm* fastslås också att stadsplaneringen i Stockholm ska utgå från ett hållbart helhetsperspektiv där planeringen tar sin utgångspunkt i medborgaren. Stor vikt läggs vid det enskilda projektets nytta för allmänna intressen, hur det med sina funktioner och kvaliteter kan bidra till ett attraktivare stadsrum, där fler vill stanna och delta i ett aktivt stadsliv. Stadsdelsnämnden anser inte att föreliggande förslag som helhet bidrar till ett attraktivare stadsrum.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden framför att hantering av dagvatten enligt dagvattenstrategin bör redovisas tydligare och mer konsekvent i planhandlingarna. De skriver att det inte framgår av planhandlingarna att förslaget leder till ökade dagvattenmängder eftersom paviljongens gröna tak försvinner och ytan med grön parkmark minskar, och att utöver detta förväntas klimatförändringar leda till ökande dagvattenmängder. Detta kommer sannolikt att leda till att behovet av att fördröja dagvatten kommer att öka i volym.

De anser därför att en dagvattenutredning bör tas fram, som visar på vilka dagvattenmängder som parkens fördröjningsmagasin behöver dimensioneras för.

När det gäller energiförsörjning anser miljö- och hälsoskyddsnämnden att nyproducerade byggnader så långt möjligt bör utformas så att de lämpar sig för installation av solceller eller solfångare. Optimal utformning är tak i syd/sydvästläge med en taklutning på 25-45 grader. Eftersom den nya byggnaden i förslaget är vänd i nordsydlig riktning, vilket är mindre gynnsamt, bör extra omsorg läggas på takens utformning så att förhållandena för övrigt blir gynnsamma för sådana installationer. De anser därför att plankartan bör kompletteras med planbestämmelser som reglerar utformningen av den nya byggnadens tak, så att det lämpar sig för installation av solceller eller solfångare. Solceller eller solfångare menar man bör även vara tillåtet på befintliga byggnader.

Trafikkontoret

Trafikkontoret ser positivt på att parken tillgängliggörs med generösare entréer från Fleminggatan och Scheelegatan och att gångstråk möjliggörs diagonalt över parken, men de anser att allmänhetens tillgång till park- och torgytorna inom fastigheten bör säkerställas i planbestämmelserna.

De är kritiska till trapplösningen mot Scheelegatan både för att den inte är motiverad som spontan sittplats och för att den tar yta i anspråk från trottoaren som därigenom måste breddas ut i gatan. De skriver att det måste studeras hur trafikmiljön påverkas med denna lösning och att hörnet Fleminggatan/Scheelegatan måste värnas för gående och inte bli för trångt.

De skriver vidare att trappan också är olämplig ur ett orienterings- och säkerhetsperspektiv, och att vägen till entréerna till de publika lokalerna kan vara svåra att hitta för personer med nedsatt orienteringsförmåga om man måste gå via gården för att nå dem. De efterfrågar också uppgifter om rampens lutning och framför att stadens riktlinjer anger att angöringsavståndet ska vara max 10 meter.

De skriver slutligen att byggnaden förlängs till det befintliga husets pelarrad, vilket minskar bredden på trottoaren, Avståndet mellan husfasaden och trädstammen ska inte understiga 4 meter för att uppnå en god framkomlighet.

Exploateringskontoret

Exploateringskontoret har ingen erinran mot planförslaget. Kontoret förordar att verksamheten i bottenvåningen på kontorshuset har entré direkt mot Scheelegatan. x-områdena för trottoar längs Fleminggatan o Scheelegatan kommer ändras och nya servitutsavtal ska skrivas med staden. De konstaterar också att befintligt garage innehåller 348 p-platser vilket är mer än 5 p-platser per 1000 kvm efter tillbyggnaden.

Kulturnämnden

Kulturnämnden tillstyrker detaljplanen. De konstaterar att planförslaget syftar till att möjliggöra en utveckling av den redan etablerade kontorsverksamheten i kvarteret samt att säkra den befintliga anläggningens kulturhistoriska värden. Ett vidare syfte är att stärka stadsdelens urbana karaktär genom att tillföra fler arbetsplatser och handel. Förslaget ger möjlighet att uppföra en ny byggnad i 13 våningar. Den nya byggnaden inrymmer publika verksamheter i husets bottenvåning och översta våning. Genomförandet av förslaget medför att befintlig paviljongbyggnad på platsen behöver rivas, men kvarvarande befintliga byggnader förses med skyddsbestämmelser och rivningsförbud. Den nya byggnadskroppens fasad mot Fleminggatan blir kortare än den befintliga paviljongens. Istället sträcker sig byggnadens långsida en längre sträcka utmed Scheelegatan.

I och med ovanstående konstaterar kulturnämnden att de nya arkitektoniska, stadsbildsmässiga och urbana värden som förslaget skapar med råge uppväger de nackdelar en rivning medför och tillstyrker därför förslaget.

Kulturförvaltningen genom stadsmuseet föreslog i sitt tjänsteutlåtande att kulturnämnden skulle avstyrka detaljplanen.

Stockholms stadsmuseum

Kulturförvaltningen genom stadsmuseet föreslog i sitt tjänsteutlåtande att kulturnämnden skulle avstyrka detaljplanen: Stadsbyggnadskontoret har upprättat ett detaljplaneförslag som innebär att paviljongbyggnaden tillhörande Trygg-Hansas anläggning i kv Brädstapeln rivs, parken minskas och omgestaltas och en ny byggnad 13 våningar hög i en smal lamell längs med Scheelegatan uppförs. Paviljongen och den omsorgsfullt utformade parken är synnerligen betydelsefulla delar i den helgjutna kompositionen som Trygg-Hansas kontorskomplex utgör. Genomförande av planen med rivning av paviljongen, minskad och omgestaltad park samt den höga lamellens påverkan på stadsbilden skulle innebära att stora stadsbildsmässiga, arkitektoniska och kulturhistoriska värden förloras. Förvaltningen avstyrker således förslaget.

Rådet till skydd för Stockholms skönhet

Skönhetsrådet framför att skälen som rådet anförde för att avstyrka det tidigare detaljplaneförslaget fortfarande till stor del är giltiga.

Det nya förslaget bidrar till att parken, som i det tidigare förslaget ianspråktogs, kan hållas öppen och till stor del bevaras. Rådet vill betona att förslaget i många delar förbättrats och nu visar ett skickligt utformat kontorshus men att det, oavsett den höga kvaliteten i det nu aktuella projektet, är säkerställandet av anläggningen som en ensemble som måste vara det överordnade.

Skönhetsrådet avstyrker förslaget till detaljplanen med hänvisning till de separata byggnadskropparnas värde som omistliga delar i en medvetet gestaltad, tidstypisk anläggning av högsta arkitektoniska dignitet.

Övriga remissinstanser

Stockholm Vatten AB

Stockholm Vatten AB framför att kvarteret Brädstapeln idag bereds VA-anslutning i Carl Gustav Lindstedts gata. De uppfattar det som att ingen fastighetsdelning som påverkar befintliga gemensamhetsanläggningar för VA görs, utan att dessa behålls, vilket inte påverkar anslutningspunkten.

De skriver att lägsta vattentrycket i förbindelsepunkt motsvarar +45 m vilket vid normalt anordnande av installation kan innebära att intern tryckstegring erfordras för tappställen över nivå + 30 m. En sådan tryckstegring bekostas inte av Stockholm Vatten AB.

Gällande dagvatten framför Stockholm Vatten att det är viktigt att markhöjder och grönytor planeras så att man i första hand kan ta hand om dagvattnet inom fastigheten. I andra hand ska fördröjning av dagvattnet ske inom fastigheten innan avledning sker till

befintlig dagvattenledning i Carl Gustaf Lindstedts gata. Det förutsätts att befintliga gemensamhetsanläggningar bibehålls.

Fortum Distribution AB

Fortum Distribution AB har ingen erinran vad gäller distributionsanläggningar för el.

AB Fortum Värme

Fortum Värme framför att Befintlig fjärrvärmeledning finns i området och måste säkras innan eventuella rivningsarbeten eller dylikt påbörjas. Eventuella nya fastigheter erbjuds ansluta sig till fjärrvärme. Ledningar för fjärrkyla finns inom området och dessa måste beaktas. Om flytt av ledningar måste göras krävs god framförhållning. Fastigheten har i sydöstrahörnet från Fleminggatan en inkommande gasservis i drift, i övrigt finns ingen erinran.

TeliaSonera Skanova Access AB

TeliaSonera Skanova Access AB (Skanova) framför att man inte har något att erinra till detaljplanen. De påpekar att de har ett kabelstråk längs med södra och sydöstra fastighetsgränsen så vid nybyggnation krävs försiktighet så att inga kablar eller kanalisation skadas. De bifogar nätkarta som redovisar detta.

Sakägare enligt fastighetsförteckning

Gamla Livförsäkrings AB SEB Trygg Liv ("Gamla Liv"), ägare till fastigheten Brädstapeln 13 inom planområdet

Gamla Liv framför följande: Gårdsservitutet – Gamla Liv motsätter sig en ändring av det existerande gårdsservitutet med anledning av den fortsatta planprocessen eller dess följd effekter. Vidare anser Gamla Liv att de fysiska ändringar av det aktuella området som föranleds av byggnationen kommer att på ett oacceptabelt sätt inkräkta på den rätt att nyttja gården som ges Brädstapeln 13 i gårdsservitutet. De nämner som exempel att ändamål och nyttjande av gården förfelas genom trädäck/uteservering och troliga byggupplag och arbetsbodar under byggtiden.

Gemensamhetsanläggningar mm. – Gamla Liv motsätter sig en ändring av befintliga gemensamhetsanläggningarna. Hantering och reglering avseende frågor om bl.a. parkering, medieförsörjning, lastkaj, godshantering, infart, konstruktionsfrågor avseende bärkraften i pelare och väggar i gemensamhetsanläggningarna, utrymningsvägar, luftbehandling och sophantering inom ramen för planprocessen ska inte på något sätt regleras via eller påverka gemensamhetsanläggningarna eller existerande servitut.

Parkeringsplatser - Påverkan av blivande parkeringslösning på dagens situation måste klargöras på ett tydligt och klart sätt. Gamla Liv anser att det antal parkeringsplatser som tillförsäkras Brädstapeln 13 ska kvarstå oförändrat i den nya detaljplanen, dvs

Brädstapeln 13 ska garanteras 107 st parkeringsplatser varav 1 handikappplats och 8 MC-platser,

Cykelparkering - Hyresgäster inom Brädstapeln 13 ska ha möjlighet att parkera sina cyklar i närheten av Fleminggatan för nära tillgång till entréer till kontorsbyggnad på Brädstapeln 13, samt i samma omfattning med anledning av idag pågående användning på ytan som regleras av gårdsservitutet.

Grön- och vattenyta – Grön- och vattenytorna bör maximeras för att tillgodose hyresgästernas och fastigheternas behov av sådana ytor.

Restaurangområde – För det fall någon del av Brädstapeln 15 och/eller Brädstapeln 16 ska användas till restaurang- och/eller nattklubsverksamhet ska lämpliga gränsvärden vad avser ljudnivå gälla, samt erforderlig städning garanteras så att kontorshyresgästerna på Brädstapeln 13 inte störs på något sätt, och att inte användningen av gården i praktiken omöjliggörs.

Förstärkningsarbeten – I det fall arbete avseende brandskydd och grund- eller stomförstärkning eller liknande skulle behövas ska inte denna kostnad överföras på Gamla Liv, direkt eller indirekt. Sådana förstärkningar får inte heller påverka nyttjandet av gemensamhetsanläggningar, allmänna utrymmen, Brädstapeln 13 eller nyttjandet av området inom och kring det aktuella kvarteret.

Nytt ledningsservitut – För det fall planprocessen, eventuell fastighetsreglering och/eller byggnationen skulle kräva nya separerade ledningsservitut kan inte Gamla Liv acceptera kostnader för sådant upprättande.

Vindstudier – Gamla Liv anser att den vindstudie som har utförts inom ramen för planprocessen är för generell och att en fördjupad studie behöver göras för att till fullo analysera och identifiera de effekter som förslaget kan komma att ha på befintliga byggnader. Av nämnda utförda vindstudie framgår också att en fördjupad vindstudie behöver göras.

Solreflexer – Den föreslagna byggnaden avses utföras med glasfasad och Gamla Liv menar att denna typ av fasader har i flera fall skapat betydande problem för intilliggande fastigheter och dess nyttjare genom de solreflexer som uppstår från denna typ av fasader. Gamla Liv önskar därför att det utreds hur solreflexer eller dylikt kan komma att påverka Brädstapeln 13 och fastighetens hyresgäster.

Vidare framför man att för det fall skriftliga överenskommelser inte tecknats om ovanstående punkter mellan ägaren till Brädstapeln 15 och 16 och Gamla Liv innan detaljplanens antagande anser Gamla Liv att man kommer att lida betydande planskada och förbehåller sig rätten att återkomma med krav på ersättning för skada.

Påbyggnation – Gamla Liv önskar att rubricerad detaljplan i antagen form ska medge en påbyggnation av ytterligare två våningsplan på befintlig byggnad på Brädstapeln 13. Om så inte

sker yrkar Gamla Liv att hela fastigheten Brädstapeln 13 undantas från detaljplanen. Ritningar på och beskrivning av föreslagen påbyggnad är bifogad yttrandet.

Oklarhet i planförslaget – Gamla Liv skulle vilja få klarhet i två områden markerade med egenskapsgräns men som saknar beteckning. Den underbyggnadsrätt norr om KH1 anser Gamla Liv vara olämplig som del av höghusfastigheten då den innebär ett intrång i underliggande gemensamhetsanläggning. Vidare finns det ingen förklaring vad fl innebär.

KLP Fastigheter, ägare till Klamparen 10, Fleminggatan 14
Framför att de inte är negativa till den föreslagna bebyggelsen och den användning som avses tillföras inom bebyggelsen. Dock ställer de sig tveksamma till utformningen av den nya byggnaden. De menar att byggnadens höjd är väldigt avvikande jämfört med övrig bebyggelse i området och de är rädda för byggnadens långa, smala uttryck kommer att upplevas som en kompakt vägg.

De menar att det hade varit en fördel om byggnaden givits en mer kvadratisk utformning och därmed följt den befintliga huskroppens lokalisering och form, fast i ett högre utförande. I det fallet skulle också ljusförhållandet blivit mer gynnsamt. Byggnaden kommer i en smalare utformning skugga sin omgivning under kortare tidperioder. De ser det som negativt att KLPs fastighet Klamparen 10 blir skuggad under ganska långa perioder. De har också en farhåga att den föreslagna fasadutformningen i en transparent glasfasad skulle kunna ge upphov till besvärande reflektion.

Brf Klamparen 9 och 28 st boende inom föreningen, Scheelegatan 38-40, Pipersgatan 45

Brf Klamparen 9 samt 28 st enskilda boende inom bostadsrättsföreningen har under samrådstiden inkommit med separata yttranden där de framför samma synpunkter. De framför att befintlig paviljongsbyggnad inte bör rivas p.g.a. dess arkitektoniska kvalitet och höga kulturhistoriska värde som en viktig del i den blåklassade helhetsmiljön. Att riva denna byggnad innebär att översiktsplanens uttalande om karaktärsskapande befintlig bebyggelse inte följs. De hänvisar här till den antikvariska expertisens synpunkter.

De skriver att frågan om höghusbebyggelse på denna del av Kungsholmen borde ha utretts och prövats översiktligt innan detta planarbete påbörjades, och efterfrågar en höghusstrategi för innerstaden. De menar också att stadsbyggnadskontorets motivering för att planen inte behöver grundas på ett program inte är relevant.

De fruktar att ett godkännande av denna 13 våningar höga byggnad blir prejudicerande när beslut ska tas om exploatering av det område där Tekniska Nämndhuset idag ligger. De menar även att den nya byggnaden kommer att upplevas som en helt främmande och totalt dominerande glasad höghusskiva i stadslandskapet. Förslagets

inverkan på stadssiluetten och taklandskapet från olika utsiktspunkter bör studeras ytterligare.

Vidare konstaterar de att den nya byggnaden föreslås utformas som ett transparent glashus, men framför att dess inredning, slutna utrymmen, solskyddsanordningar och fasadens spegeleffekter kommer att ge ett helt annat intryck än transparens. De anser att flera av de illustrationer som redovisats är mycket vilseledande härvidlag, och att husets höjd och volym inte kommer att upplevas som mindre än en ordinär byggnads.

De menar även att restaurangutbudet i området är tillfredsställt och man är rädd för att de planerade restaurangerna i byggnaden kan innebära en risk för överetablering.

I yttrandet framför de även att de redovisade solstudierna i planbeskrivningen är ofullständiga och man ifrågasätter validiteten i studierna. Man menar att fler bostäder i fastigheten Klamparen 9 kommer att skuggas under en stor del av året än vad solstudierna visar, vilket inte är acceptabelt.

Boende på Scheelegatan 38a

Liksom ovanstående yttrande från Brf Klamparen men framför även att vindförhållanden på gården bör utredas noga. Föreslaget höghus riskerar att öka vindhastigheten på gården i synnerhet vid ogynnsamma vindriktningar. Sergelgatan med sina fem höghus är ett exempel på detta.

Boende på Pipersgatan 45b

Liksom ovanstående yttrande från Brf Klamparen men framför även att det saknas studier för bullernivån på Fleminggatan/Scheelegatan vid ökat trafikflöde till nya fastigheten. Man undrar även hur parkeringsfrågan kommer att lösas då det redan är stora problem på Kungsholmen.

Boende på Scheelegatan 40a

Liksom ovanstående yttrande från Brf Klamparen men framför även att planförslaget bidrar till en förhöjd bullernivå på Scheelegatan. Eftersom ljudabsorbenter saknas kommer ljud att reflekteras mot övriga fastigheter som ej är särskilt anpassade till dagens ljudförhållanden och en för övrigt allmänt ökande bullernivå. Han skriver att bygget av Clarion hotell på andra sidan Klara sjö i kombination med Klamparens form som en amfiteater medfört en ökad ljudnivå för de boende, och att många uttryckningsfordon och motorcyklar utan godkända ljuddämpare passerar på Scheelegatan.

Han framför även att den förändrade gatubilden medför mindre utvädring på Scheelegatan och påverkar halten av luftföroreningar.

Vidare menar han att parker och grönområden kommer alltid att vara en bristvara i stadskärnan och kommer aldrig att bli fler utan snarare mindre.

Han anser även att det inte är acceptabelt ur ett medborgarperspektiv att ett enskilt företags konjunktürkänsliga önskningar och avkastningskrav går före medborgarnas framtida miljö, och att stadsbyggnadskontoret med detta förslag framstår som omotiverat samarbetsvilliga.

Två boende på Scheelegatan 38b

Liksom ovanstående yttrande från Brf Klamparen men framför även att planprocessen kan ha föregripits då Trygg Hansa gått ut med försäljning av den aktuella fastigheten. Man undrar hur det är möjligt att Trygg Hansa fått försäkringar från ansvariga tjänstemän och/eller politiker om att det aktuella planförslaget kommer att kunna genomföras. Det skulle i så fall ge tydliga signaler till sakägare och remissinstanser om att det som tillförs under processen inte har någon som helst betydelse för planens utformning eller innehåll. Att visa handlingskraft på detta sätt skulle totalt undergräva förtroendet för den objektiva sakprövning som förutsätts i PBL. Det som nu hänt bör vara tillräckligt skäl för att avbryta planarbetet omedelbart.

De menar också att vindförhållanden på gården bör utredas noga. Föreslaget höghus riskerar att öka vindhastigheten på gården i synnerhet vid ogynnsamma vindriktningar. Sergelgatan med sina fem höghus är ett exempel på detta.

Boende på Scheelegatan 40a

Liksom ovanstående yttrande från Brf Klamparen men yrkar även på avslag av förslaget. Hon menar att byggnadskonstruktionen ger en försämrad sikt vid korsningen Fleminggatan/Scheelegatan och att trafikflödet kommer att öka i korsningen. Detta kan leda till att gång- och cykeltrafikanter säkerhet försämrats. Vidare befarar hon att det blir försämrade vindförhållanden i markplan kring den nya höga byggnaden. Hon uppskattar parken och anser att den bör bevaras i befintligt skick.

Boende på Scheelegatan 40

Liksom ovanstående yttrande från Brf Klamparen men framför även att idag uppfattas området som en oas från flera håll. Under stor del av året ser man de grönskande träden när man rör sig i området även om man inte direkt nyttjar parken, Att påstå att det nya husets läge utökar upplevelsen av en parkmiljö känns inte sakligt. Hon menar även att byggnationen sker endast i ett kommersiellt syfte, byggnaden passar inte in i miljön och underlaget är vilseledande.

Brf Åkermannen 35, Fleminggatan 19/Scheelegatan 17

Brf Åkermannen 35 framför i yttrande som inkom den 29 september 2013 att samlingen av byggnader inom kvarteret Brädstapeln har varierande form och höjd som inte bara fungerar inbördes utan också i relation till kringliggande kvarter, byggnader samt topografi. Att bryta upp denna harmoni genom att riva det lägsta huset

placerat i hörnet av Fleminggatan och Scheelegatan och uppföra den nya byggnaden med kraftigt avvikande form och med avvikande fasadmaterial, bryter den existerande harmonin och de anser att det skulle förstöra Brädstapelns nuvarande sammanhållna uttryck. Vidare konstaterar de att byggnaderna i kvarteret Brädstapeln enligt Stockholms Stads kulturklassificering är blåklassade. Att riva dessa, i syfte för nuvarande fastighetsägare att öka fastighetens värde, står inte i balans till förstörda kulturhistoriska värden. Brf Åkermannen 35 begär därmed att Stockholms Stad låter berörda kulturvårdande myndigheter pröva möjligheten att få byggnaderna i kvarteret Brädstapeln byggnadsminnesförklarade.

Vidare framför de att den föreslagna byggnaden är helt främmande för såväl Kungsholmen som Stockholm. Dess höjd står helt i strid med den enhetlighet som Stockholms innerstadsbebyggelse består av.

Man menar även att Stockholm har bostadsbrist och stadens eventuella behov av 400 nya kontorsplatser måste gå att tillfredsställa på ett betydligt bättre sätt. Då den nuvarande fastighetsägaren lagt ut sin fastighet till försäljning anser de att denne har kortsiktiga ekonomiska vinstintressen som prioritet. Detta ger i sin tur försämrade värden för fastigheten Åkermannen 35. Man menar att den nya byggnaden kommer att ge negativa verkningar på omgivningen såsom skugga, glasfasaden bidrar till solreflexer samt kommer inte upplevas som transparent, byggnaden kommer försämma den rymd som idag finns i korsningen, under dygnets mörka timmar kommer byggnaden med sin belysning kasta ljus in i våningarna i omkringliggande fastigheter. Man påpekar även att de solstudier som presenterats har inte tillräckligt visat på de effekter som en ny byggnad skulle ha vad gäller skuggning under de olika solstånd som förekommer under ett år och dess dygn.

Vidare framför man att Fleminggatan redan idag är kraftigt trafikerad och en av de gator som i Stockholm är i speciellt fokus vad gäller såväl störande ljud samt luftföroreningar. 400 nya kontorsplatser skulle kraftigt öka trafiken i korsningen och närområdet och en ny stor byggnad i korsningen skulle försämma de luftflöden som idag finns i området.

Man menar även att under byggtiden kommer ett antal negativa faktorer såsom buller, damm, trafikstörningar, sprängningar och grundarbeten etc. påverka fastigheten Åkermannen 35.

De ifrågasätter vem som driver detaljplaneändringen och vad som är syftet med denna när fastigheten samtidigt är till salu.

Brf Åkermannen 35 menar sammanfattningsvis att den föreslagna förändringen av kvarteret Brädstapeln kommer att ha en kraftigt menlig inverkan på värdet av deras fastighet. De skriver att om Stockholms Stad och dess byggnadsnämnd skulle godkänna en detaljplan och därigenom uppförandet av en ny byggnad i enlighet med liggande förslag, eller annat kommande förslag, som blir till

förfång för dem, kommer de rimligen att överklaga denna med syfte att i första hand få ett sådant beslut upphävt samt i andra hand att erhålla ekonomisk kompensation av den värdeminskning som deras fastighet p.g.a. förändringen genomgått.

Boende på Scheelegatan 17

Framför samma yttrande som Brf Åkermannen 35 ovan.

Boende på Fleminggatan 21

Framför en protest mot den föreslagna byggnaden då den förstör en k-märkt intressant arkitektskapelse med en mycket vacker liten park. Vidare försvinner rymd och himmelsutsikt från de som vistas i området.

Två boende på Scheelegatan 38a

Framför att fastigheten Klamparen 9 kommer att beskuggas av den planerade byggnaden och då även deras terrass som idag har eftermiddag- och kvällssol. De framför även att de solstudier som tagits fram i samband med samrådsförslaget är undermåliga och visar olika resultat. Man menar även att relevanta solstudier har undanhållits sakägarna vid samrådsmötet 2013-09-04 och de som uppvisades var i vissa fall felaktiga.

Övriga, ej sakägare**Samfundet S:t Erik**

Samfundet S:t Erik framför att byggnaderna inom kvarteret Brädstapeln är ett av landets viktigaste kontorskomplex från denna tid, uppfört med hög arkitektonisk och materialmässig kvalitet. Byggnaderna är på ett medvetet sätt inplacerade i kvartersstrukturen och bildar tillsammans med parken en harmonisk ensemble, som av Stadsmuseet bedömts uppfylla kraven för byggnadsminnesförklaring.

De framför att det nu föreslagna höga skivhuset har som enskild byggnad arkitektoniska kvaliteter. Det bryter emellertid helt mot kvarterets arkitektoniska komposition och är på flera sätt hänsynslöst mot närmiljön. De menar att det är även till stor skada för miljön längs Fleminggatan och Scheelegatan och dessutom på större avstånd till avsevärd nackdel för stadssiluetten. Förslaget gynnar ekonomiskt fastighetsägaren, som nu planerar att sälja fastigheten, men är till stor nackdel för vår gemensamma stadsmiljö.

Samfundet S:t Erik avstyrker bestämt detaljplaneförslaget.

Yimby

YIMBY framför att de är mycket positiva till att se den aktuella platsen utvecklas. Deras förhoppning är att den aktuella fastigheten genom en stadsmässig utveckling kan utveckla och levandegöra området. Det aktuella förslaget anser man är mer stadsmässigt och

menar att det är viktigt att byggnadens höjd bibehålls i den fortsatta processen annars riskerar byggnadens helhet att förtas och istället bli synbart avhuggen. YIMBY ser snarare gärna att byggnaden ökas på med ytterligare några våningsplan. Man framför dock att fasaden fortfarande är något monoton och det vore positivt för stadsbilden med en större variation i fasaduttrycket, inte minst mellan det lägre, publika, bottenplanet och resten av byggnaden.

Boende på S:t Eriksgatan 48c

Framför i synpunkter som har kommit in före samrådstiden att han vill stoppa detaljplanearbetet då han menar att stadsbyggnadskontoret inte följer svensk lagstiftning såsom PBL, miljöbalken och EUs luftdirektiv.

Boende på Thunbergsgatan 14, Johanneshov

Framför att den nya byggnaden är ett synnerligen vitalt tillskott i området som väl samspelar med omgivande byggnaders arkitektur, men tillåter sig ändå att ge ett kontrastrikt avstamp med egen tydlig identitet. Att höjden skiljer sig från omgivande bebyggelse är också positivt. Vidare menar man att det finns ju framtida planer för Tekniska nämndhuset med påbyggnad eller nybyggnad, och här finns då chans att ge området en intressant utveckling med sin nära koppling till Västra City och låta nedre delen av Kungsholmen med egen identitet bli en del av detta.

Boende på Maria Sandels Gränd 6

Framför att han vill överklaga planförslaget och menar att det är bra att det renoveras och att staden görs mer levande, men själva byggnaden anser han är vulgär och sådana byggnader kan istället placeras i nya områden och på så sätt inte förstöra Stockholms karaktär.

Boende på Kungsbro Strand 25

Framför att hon inte vill att paviljongen ska rivas. Hon menar att paviljongen är det finaste längs med Fleminggatan idag. Om den rivs så förstörs inte bara balansen i hela Trygg Hansa-komplexet, utan även ett av de få andningshål som finns längs Fleminggatan förstörs.

Boende på Bergsgatan 55 och Kungsbro Strand 25

Framför protester mot planförslaget. De menar att området utgör en mycket intressant arkitektonisk helhet och att staden är full med mindre lyckad bebyggelse från samma era. Vidare anser de att parken behövs, och den i sin tur behöver sol och ljus. Det föreslagna huset är som sagt högt och passar därför inte in i stadsbilden i Stockholms innerstad. Däremot anser de att höga hus är intressanta i kanterna på innerstaden/ närområden. De framför även att ekonomisk vinning inte får förstöra ett mycket lyckat område.

Boende på Västgötagränd 1a

Anser att det nya kontorshuset inte bör byggas utan att Trygg-Hansa huset inklusive grindstugan bör bevaras i sin nuvarande form.

Den nya byggnaden i form av ett högt kontorshus kommer att påverka ljuset och luften till det sämre då bl.a. grönskan i parken försvinner. Området kommer att upplevas som instängt, mörkt och trångt.

Han framför även att byggnaderna inom kvarteret Brädstapeln är blåklassade av Stockholms stadsmuseum och är därmed av högsta kulturhistoriska värde. I sin nuvarande form skapar fastigheten en variation i stadsbilden som blir allt ovanligare då flera fastigheter från samma tid är hotade.

Vidare menar man att det inte behövs fler kontor i området.

Tekniska Nämndhuset ska enligt plan utrymmas och kanske till och med rivas för att adressen är för attraktiv för kontorsverksamhet och att då bygga ett nytt kontorshus i närheten är vansinnigt. Han anser att den föreslagna utformningen inte är bra, att byggnaden är för hög, för bred och för ful och monoton.

Boende på Sturevägen 5, Järfälla med 6 personer

Framför att det är viktigt att bevara alla träd som finns i parken då de bidrar till trivsel och en bra syremiljö. Detta påverkar alla som vistas i området samt även djur.

Boende på Franzéngatan 45

Framför att han är djup förtvivlad över att staden säljer ut ett kulturarv till enskild fastighetsägares fastighetsspekulationer. Visst skulle det vara trevligare, som den nya detaljplanen förespeglar, att dagens bankkontor var en restaurang eller något mer offentligt, men den missade möjligheten kan inte befintlig arkitektur belastas för.

Boende på Gjörwellsgatan 15

Framför att hela anläggningen är blåklassad av Stadsmuseet, vilket innebär att den har högsta kulturhistoriska värde. Rivs paviljongen förstörs helheten med tre sinsemellan olika hus som samtidigt samverkar och Trygg Hansa-anläggningens unika, tidstypiska karaktär saboteras. Dessutom hamnar Stockholms genom tiderna främste stadsträdgårdsmästare Holger Bloms park i skymundan bakom den nya glasskrapan. Han menar att det är märkligt att placera in en glasskrapa, med referenser till 1950-talets International style, i en miljö präglad av ett senare funkistänk.

Vidare framför han att vill man göra parkanläggningen publik är det bästa att satsa på att anlägga restauranger i den nuvarande paviljongbyggnaden med uteservering, det skulle med all säkerhet bli en populär mötespunkt på den här delen av Kungsholmen.

Han påpekar även att det är staden som har planmonopol och med en blåklassad anläggning finns det goda skäl för staden att inte förändra anläggningen. Han skriver slutligen att om det planerade

gestaltungsprogrammet genomförs är det ännu ett mord på vårt gemensamma kulturarv.

Karin Norlander
planchef

Monika Rudenska
stadsplanerare